

Kurzus kódja: FLM-403:73

Kurzus címe: A kortárs kísérleti film nemzetközi tendenciái

Tanár neve: Lichter Péter

Kurzus időpontja, helye: Szerda 15.00-16.30; Stúdió

Kurzus típusa: szeminárium

Kurzus leírása: Az óra célja, hogy a hallgatók megismerjék a kortárs kísérleti film színterét, annak legfontosabb formai törekvéseit, a legizgalmasabb alkotóktól a meghatározó intézményekig. Az avantgárd film száz éves története során az elmúlt tizenöt évben került olyan helyzetbe, hogy az internet segítségével pezsgő életet éljen: több tucat fesztivál, galéria, folyóirat és weboldal foglalkozik ezzel a marginalizált filmes szubkultúrával. A félév során a legkurrensebb kortárs alkotókon és irányzatokon keresztül fogjuk feltérképezni a kísérleti film jelenét és a történeti gyökereit. A kurzus célja egyrészt az, hogy jelenkori és klasszikus filmek összehasonlító elemzésén keresztül feltérképezzük az itthon ismeretlen kortárs kísérleti filmet, másrészt hogy lássuk milyen elevenen él tovább a kortárs kísérleti filmekben a lassan száz éves, klasszikus avantgárd szellemisége.

Kompetenciák:

Tudás:

A kurzust elvégző hallgató megismeri a kortárs kísérleti film legfontosabb irányzatait, intézményeit és a legkiemelkedőbb alkotók életművét.

Képesség:

A kurzust elvégző hallgató képes lesz a kortárs kísérleti filmeket történeti perspektívában elemezni, a nemzetközi trendeket és a legújabb filmeket filmtörténeti kontextusba helyezve kritikusan értelmezni.

Attitűd:

A kurzus nyitottá és érzékennyé teszi a hallgatókat új filmnyelvi formákra, itthon ismeretlen alkotókra és tendenciákra.

1. Bevezetés: az avantgárd film és a domináns filmgyártás viszonya

A fogalmak (kísérleti film, underground) tisztázása, a formanyelvi gyakorlatok összehasonlítása. Filmtörténeti kontextus: két filmtörténet

2. A kortárs avantgárd/kísérleti film intézményei

Az Internet, mint az avantgárd filmtörténet fordulópontja. Filmfesztiválok, iskolák, archívumok, forgalmazók.

3. Dokumentarizmus és avantgárd (I.)

A dokumentumfilm és az avantgárd találkozása már a filmtörténet egészen korai szakaszában megtörtént, és ma is az egyik legizgalmasabb törekvések közé tartozik. A fő kérdés itt az, hogy a dokumentumfilmek szerepvállalása hogyan tud érvényesülni az avantgárd formalizmusában.

4. Dokumentarizmus és avantgárd (II.)

5. A lírai film ma

A dokumentarista avantgárd film egyik legfontosabb irányzata már az absztrakt filmhez és a strukturalizmushoz áll közelebb.

Robert Todd, Saul Levine, Chick Strand, Leighton Pierce, Paul Clipson. Stephen Broomer.

6. Strukturalizmus: a filmelméleti film (I.)

A radikálisan önreflektív, a filmnyelv önanalíziseként is felfogható strukturalista film a lírai absztrakció ellentéte is lehetne. Gyökerei a hetvenes évekig nyúlnak vissza: Paul Sharits, Micheal Snow, Malcolm LeGrice, Peter Gidal. Peter Kubelka. Kortársak: Nicolas Provost, Martin Arnold, Johan Lurff, James Benning.

7. Strukturalizmus: a filmelméleti film (II.)

---

8. Az absztrakt film: zene a retinának (I.)

Az avantgárd film legrégebbi, legszívósabb formája, gyökerei egészen a tízes évekig nyúlnak vissza. Legfontosabb technikák: camera-less film, grafikus animáció, expanded cinema. Len Lye, Hans Richter, Whitney, Belson. Throrsten Fleisch, Fruhauf, Scott Nyerges, Jose Vonk, Ian Helliwell, Luis Recoder.

9. Az absztrakt film: zene a retinának (II.)**10. A found-footage film: a legdivatosabb irányzat (I.)**

A talált nyersanyagból készült filmek a legelterjedtebb csoportot alkotják manapság. Gyökerei a harmincas évekig vezetnek vissza, de csak a hatvanas években vált látványossá a jelenléte, és a nyolcvanas években következett be a nagyarányú elterjedése. Alkotók: Bruce Conner, Peter Tscherkassky, Sylvia Schedelbauer, Michael Robinson.

11. A foundfootage film (II.)**12. A kortárs szürrealizmus**

Kurzus teljesítésének követelményei: Max 3 hiányzás, félév végén ZH

Kötelező / ajánlott filmek: Vetített filmek, filmrészletek az órán

---

Kötelező / ajánlott irodalom: **Kötelező irodalom:**

Oxford Filmenciklopédia: A.L. Rees – Az amerikai avantgárd – Második hullám

David Bordwell: A Film története, pp. 105–166, 144-166.

Kovács András Bálint: A modern film irányzata – Az avantgárd (p.25-28)

Nicolas Bourriaud: Utómunkálatok (Műcsarnok kiadó) – pp. 11-15; 20-28

Scott MacDonald: Critical Cinema 1.-5.

Mario De Micheli: Az avantgardizmus; pp. 135-141

Prizma No.11 – Underground USA – Lichter P.: Feljegyzések egy láthatatlan filmművészetről

Metropolis: A dokumentumfilm

Metropolis: Forgács Péter

Ajánlott irodalom: P. Adams Sitney: Visionary film; David E. James: Stan Brakhage filmmaker
kontraCINEMA.com
